

Nr 101.

Av herr **Liljedahl**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om uppförande å fast stat av viss vid armén anställd civil personal.

Vid arméns olika intendenturverkstäder finnes en del såväl i fred som krig erforderliga befattningar, vilka icke äro upptagna å fast stat, utan upprätthållas genom legd civil personal, anskaffad med eller utan skriftliga kontrakt. Denna personal utgöres dels av en *ständig del*, som alltid behöves inom ramen av gällande härorganisation, dels av en *tillfällig del*, som växlar allt efter arbetets mängd och antalet disponibla yrkeskunniga bland de icke vapenföra värnpliktige. Såväl statens intresse som hänsynen till dess arbetares bästa synes mig kräva, att personal av den förra kategorien uppföres å fast stat i likhet med de hantverkare, vilka finnas vid regementena samt vid trängens och artilleriets tygverkstäder.

Vid truppförbanden finnas intendenturverkstäder, som lyda under truppförbandets chef med regementsintendenten som föredragande och förrådsförvaltaren som gemensam verkstadsföreståndare, biträdd av en underofficer (förrådsunderofficer). Verkstäderna omfatta en skomakeri- och en skrårderi- och verkstad, varjämte i mån av behov anordnas en sadelmakeri-, snickeri-, målar- och smides- m. fl. verkstäder, beroende dessa sistnämndas tillsättande delvis även om tillgång på yrkeskunnigt icke vapenfört manskap finnes.

Vid ett regementes verkstäder anställas två förmän, officiellt benämnda »tillskärare», en för skomakeri- och en för skrårderiarbeten, jämte civila arbetare i den utsträckning, som erfordras. Dessa förmän, som lyda direkt under förrådsförvaltaren och förrådsunderofficeren, äro alltid behöfliga året om i såväl fred som krig. De böra då uppföras å fast stat, så att de stän-

digt stå till förfogande för regementets räkning, helst som de vid en mobilisering, då verkstäderna betydligt utvidgas, få en särdeles viktig uppgift. Hänsynen till dessa tillskärars eget bästa kräver också i rättvisans namn en sådan anordning. Efter många års plikttroget arbete i statens tjänst erhålla de i motsats till de på fast stat uppförda hantverkarne ingen pension. Dessa senare äga samma löneförmåner som sergeant av 1 klass jämte 2 ålderstillägg samt äro berättigade till pension med 1,000 kr. vid fyllda 60 levnadsår.

I tillämpliga delar gäller ovanstående även om en del befattningar vid arméns centrala intendenturförråds verkstäder samt vid truppförband anställda maskinister.

Den enda invändning, som torde vara att på sina håll förvänta mot uppförande på fast stat av ovannämnda personal, söker hävda, att en dylik anordning skulle beröva de militära myndigheterna möjlighet att, därest exempelvis en tillskärare eller en maskinist visade sig olämplig för sin befattning, skilja honom från densamma. Med införande av konstitutional, innan fullmakt erhålles, för exempelvis fem år skulle dock en god garanti vinnas för erhållande av dugliga och skötsamma personer å dessa platser. Då all klasslagstiftning bör undvikas, kvarstår intet skäl, varför den här omnämnda personalen i motsats till officerare och underofficerare aldrig skulle kunna bliva uppförd på fast stat och få sin existens skyddad mot ett eventuellt godtyckligt förfarande samt ålderdomen tryggad.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning i sådant syfte, att den vid arméns verkstäder eller annorstädes vid armén anställda civila personal, som ständigt behöves i fred som krig, blir uppförd på fast stat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Stockholm den 29 maj 1914.

Ernst Liljedahl.